БЪЛГАРСКА СЪДИЙСКА АСОЦИАЦИЯ

гр. София, e-mail: bgjudges@abv.bg

С Т А Н О В И Щ Е

От
БЪЛГАРСКА СЪДИЙСКА АСОЦИАЦИЯ

Относно:
Проект на Закон за съдебната власт

Необходимостта от създаване на нов Закон за съдебната власт, произтича както от промените в Конституцията, така и от необходимостта да се отразят многобройните промени, свързани с функционирането на съдебната власт.

Предложения проект на Закон за съдебната власт действително е изцяло нов съдоустройствен закон, отразяващ новото разбиране на законодателя за уредба, която да отразява специалните функции и правомощия на органите в подсистемите в съдебната власт. Доколкото обаче голяма част от разпоредбите на новия ЗСВ уреждат статута на органите на съдебната власт, съответно на приетите конституционни промени, намираме, че приемането на закона следва да стане след постановяване решение на КС по к.д.№1 и к.д.№ 2 от 2024г., образувани във връзка именно със структурните промени в съдебната власт, направени с изменението на Конституцията.

Независимо от това, изразяваме становището си относно разпоредбите, касаещи статута на магистратите, тяхното атестиране и провеждането на конкурси в съдебната система.

Ясно заявена е волята на законодателя за подобряване и ускоряване на процедурите при провеждането на конкурсите и атестирането в съдебната система и промяна в института на командироването.

В тази насока са въведени срокове за извършването както на конкурсите, така и атестирането на магистратите.

Не е отчетено обаче, че и в действащия ЗСВ съществува задължение за ежегодно обявяване на местата, които следва да се засмат с конкурс, което предполага и ежегодно обявяване на конкурси за всички нива в съдебната система. Въвеждането на срокове за обявяване и провеждане на конкурсите по никакъв начин няма да ускори конкурсните процедури – сроковете са инструктивни, неспазването им нито може нито е скрепено с някаква санкция, а самите срокове, са сами по себе си по-скоро оптимистични, отколкото реалистични такива, предвид начина, по който ще се провеждат и самите конкурси.

Прави впечатление, че в проекта за нов ЗСВ е запазен начина на провеждане на конкурсите в съдебната система, съдържащ като основен елемент субективизъм при оценяване на кандидатите, търпял в годините непрекъснати критики.

Отново ще се извършва преглед на съдебните актове от конкурсната комисия, На преценка от конкурсната комисия ще подлежат два акта, представени от кандидата, както и два акта по избор на комисията. В закона е поставено изискване актовете, представени от кандидата да са преминали инстанционен контрол. Целта на тази разпоредба е неясна. Въвежда се необосновано ограничение относно актовете, които могат да представят кандидатите. Ако целта е да се представят актове по приключили производства – не съществува пречка кандидатът да представя влезли в сила съдебни актове, независимо от това дали са

минали инстанционен контрол или не. Поради това предлагаме в чл.319, ал.1 да отпаднат думите „ и преминали инстанционен кантрол".

Не са предвидени обективни критерии, по които ще се поставят оценките на кандидатите. Оценяването на кандидатите би следвало да става единствено и само по обективни критерии, например – стаж в съдебната система, срочност при постановяване на актовете, постъпили и приключени дела за определен период, резултати от инстанционен контрол. По този начин решението на конкурсната комисия ще бъде обективно от една страна, а от друга – ще се осигури възможност за адекватен съдебен контрол върху извършеното класиране. Механизмът на оценка на кандидатите, съществуващ и до сега и възпроизведен в проекта на ЗСВ, макар да е предвидено да подлежи на съдебен контрол, практически не позволява осъществяването на такъв. Кандидатите се оценяват по неясни критерии, получават оценки от конкурсната комисия, които не е ясно как се формират. Запазването на стария механизъм на провеждане на конкурсите по никакъв начин няма да подобри провеждането им.

В тази връзка, като условие за допустимост до участие в конкурс, законът въвежда наличието на „актуална атестация" – чл.318. С посочената норма неоправдано се стеснява кръгът от магистрати, които могат да участват в конкурс. Като условие за допустимост до конкурс е въведено обстоятелство, стоящо вън от волята и желанието на магистрата, което в много случаи ще е неизпълнимо от него поради обективни причини – неприключила атестационна процедура. Няма никакви гаранции, че дори и да поиска атестация за участие в конкурс, то към съответната дата на обявяването му атестационната процедура ще е приключила. Както бе посочено по-горе, сроковете по ЗСВ са инструктивни и неспазването им от трети лица не би следвало да рефлектира върху възможността на всеки

един магистрат, които притежава необходимия стаж, да участва на конкурс. Следва да бъде предоставена възможност на всички кандидати за участие в конкурс, ако отговарят на формалните изисквания за стаж, да имат право да кандидатстват. С въвеждането на изискването за актуална атестация към датата на обявяване на конкурса се поставят към кандидатите неравноправни изисквания, доколкото дори и да бъде направено своевременно искане от кандидата за изготвяне на актуална атестация, няма никаква гаранция, че такава ще му бъде изготвена и по отношение на него ще е приключила атестационната процедура. Статистиката, достъпна на страницата на ВСС сочи, че голям процент от атестационните процедури протичат в рамките на срок от 1 до 2 години Не съществува никакъв законов механизъм, който да ускори приключването на всички атестации в рамките на 3-месечен срок. Нещо повече – макар в ЗСВ да е предвиден срок за приключване на атестирането – чл.298, ал.5, не става ясно дали в рамките на този срок следва да приключи самото атестиране или този срок се отнася единствено и само за периода от внасяне на оценката от ПАК до постановяване решението на ВСС. Предвид това, магистрати без актуална атестация, подали в срок молба за извършване на такава, могат да се окажат в положение да не бъдат допускани до конкурси в продължение на години единствено и само поради забава от страна на атестационната комисия.

Поради това предлагаме разпоредбата на чл.318, ал.1 да бъде променена като думата „актуална" отпадне, а ал.2 също да бъде премахната, а в чл.288, ал.2 да бъде извършена промяна, съгласно която В случаите по ал. 1, т. 2, буква „б", подбуква „аа" /когато магистратът ще участва в конкурс/ предложението за атестиране да изхожда от конкурсната комисия.

Промените в института на командироването са въведени с разпоредбата на чл.324, въвеждаща срочност /от 12 месеца/ и забрана за повторно командироване в същия орган за срок от две години. Посочената уредба не съответства на целите, които командироването преследва – осигуряване нормалното функциониране на съответния орган на съдебната власт до кадровото му обезпечаване. Съществува вероятност да няма кандидати за командироване, особено сред магистратите, разглеждащи наказателни дела, които както в рамките на 12 месеца командироване, така и в един бъдещ период след това ще следва да разглеждат започнатите наказателни дела както в органа, в който са назначени, така и в органа, в който са командировани.

По изложените съображения намираме, че най-важно е да се осигури равна възможност на всички магистрати, отговарящи на обективните изисквания за заемане на съответната длъжност да могат да участват в бъдещите конкурсни процедури, да се премахне изискването за наличие на актуална атестация, доколкото изготвянето й зависи от трети лица и е извън обективните възможности на магистрата в необходимите срокове да получи такава, както и да се въведе нов механизъм за провеждане на конкурсите в съдебната система, при който класирането на кандидатите да се извършва само по обективни критерии, без елементи на субективизъм. Единствено и само по този начин ще се укрепи доверието в съдебната власт и ще се позволи в максимална степен да се постигнат целите, заложени в мотивите към новия Закон за съдебната власт.

Даниела Попова –

Председател на УС

На Българска съдийска асоциация